ELŻBIETA GRZEGORCZYK*

MAŁGORZATA JABŁOŃSKA**

FINANSOWANIE PRZEDSIĘBIORSTW *SEED* I *START-UP* ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2007–2014 ORAZ PERSPEKTYWY FINANSOWE 2014–2020

Wstęp

Przedsiębiorcy mogą ubiegać się o środki pochodzące z Unii Europejskiej. Procedura przyznawania świadczeń unijnych jest jednak stosunkowo skomplikowana i wysoce sformalizowana. Co więcej, kapitałobiorca musi zdawać sobie sprawę, że w razie powstania nieprawidłowości w sposobie wydatkowania przyznanych środków z UE, zostaną one cofnięte. Gdy przedsięwzięcie jest bardzo kapitałochłonne, istnieje także duże prawdopodobieństwo, że przedsiębiorca nie otrzyma środków z tego źródła¹.

Z uwagi na fakt, że okres programowania 2007–2013 się kończy, mogą powstać pewne trudności w pozyskaniu kapitału na sfinansowanie potrzeb młodego przedsiębiorstwa. Znaczna część środków unijnych została bowiem już rozdysponowana. Nie powinno to jednak zniechęcać przedsiębiorców do starania się o fundusze UE, zwłaszcza, że następny okres finansowania stwarza nowe szanse i perspektywy, szczególnie dla firm rozpoczynających działalność.

Celem niniejszego opracowania jest identyfikacja finansowych możliwości wsparcia polskich przedsiębiorstw, dostępnych na wczesnych etapach ich rozwoju – fazie załazkowej, zasiewu (*seed*) oraz startu (*start-up*). Za punkt wyjścia autorzy artykułu obrali sobie identyfikację dostępnych narzędzi finansowania działalności *seedów* oraz *start-upów*, odnosząc się jednocześnie do następnego okresu programowania (2014–2020), który ma za zadanie przynieść nowe, efektywniejsze rozwiązania w kwestii wspierania przedsiębiorczych zachowań. Artykuł przybliża problematykę pozyskiwania środków

* Doktorantka, Instytut Finansów, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki.

** Doktorantka, Instytut Finansów, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki.

¹ A. Kwiecińska, *Venture capital*, Deal, nr 1 (9), marzec 2010, s. 14–17.

z Unii Europejskiej, które są przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z rozpoczęciem działalności gospodarczej. Dotyczy on zatem dokapitalizowania początkowych faz rozwoju przedsiębiorstwa, które powszechnie uznawane są za te, którym najtrudniej uzyskać wsparcie finansowe.

1. *Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises* – JEREMIE

W obecnym okresie programowania, tj. 2007–2013, polskie *start-upy* mają możliwość korzystania ze środków finansowych pochodzących z różnego rodzaju programów pomocowych Unii Europejskiej, świadczonych na rzecz Polski. Jednym z nich jest inicjatywa JEREMIE wdrażana w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. JEREMIE jest wspólną inicjatywą Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI), z udziałem Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Powstała z założeniem wspierania lepszego dostępu do finansowania rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach polityki regionalnej. Inicjatywa wpisuje się w założenia odnowionej Strategii Lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia i ma na celu poprawę dostępu do finansowania rozwoju, zwłaszcza przedsiębiorstw z sektora MSP w Unii Europejskiej. Inicjatywa JEREMIE ma także na celu rozwój mikrokredytów w Europie, które przeznaczone są głównie dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność oraz firm będących we wczesnych fazach rozwoju, które nie mają dostępu do bankowych linii kredytowych, z uwagi na brak historii kredytowej i wystarczającej wartości zabezpieczeń².

Mechanizm finansowy JEREMIE zakłada przekazanie środków do wyodrębnionego Funduszu Powierniczego, zarządzanego przez wyspecjalizowanego menadżera. Następnie środki z Funduszu Powierniczego transferowane są do MSP, z wykorzystaniem pośredników finansowych, np. banków, funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, funduszy *venture capital* itp.³.

² M. Kurowska, Innowacyjny program finansowania MMSP-JEREMIE, [w:] Mikołajczyk B. (red.), *Dostępność kapitałów w warunkach globalizacji gospodarki*, „Acta Universitatis Lodziensis, Folia Oeconomica” 260, Wydawnictwo Uniwersyteu Łódzkiego, Łódź 2011, s. 297

³ www.funduszeuropejskie.gov.pl/RPO/Aktualnosci/Strony/Jeremie_240310.aspx, dostęp na 02.04.2012.

Inicjatywa JEREMIE funkcjonuje jako jedna z najnowszych form finansowania firm, które dopiero rozpoczynają działalność rynkową. Jej celem jest pomoc finansowa przedsiębiorcom, którzy znajdują się we wczesnej fazie rozwoju i posiadają ograniczony dostęp do kapitału. JEREMIE jest korzystne również dla tych przedsiębiorców, którzy nie posiadają dostatecznego zabezpieczenia dla otrzymania kredytu. Inicjatywa ta sprzyja zatem rozwojowi przedsiębiorczości w układzie regionalnym poprzez budowę oraz promocję systemu wsparcia. Pozytywnym aspektem, dla którego polskie firmy w fazie załączkowej, czy na etapie startu winny korzystać ze środków programu JEREMIE jest fakt, iż proces decyzyjny jest tu stosunkowo krótki, zatem działalność *seed'u*, czy *start-upu* ubiegającego się o dofinansowanie nie jest zawieszona w czasie. Dodatkową korzyścią płynącą z tego źródła finansowania jest jego elastyczność, rozumiana jako możliwość dostosowywania spłaty zaciągniętego długu do potrzeb firmy (np.: dłuższy okres spłaty dla *start-upu*).

Aktualnie w ramach inicjatywy JEREMIE *start-upy* mogą skorzystać z⁴:

- poręczeń,
- kredytów i pożyczek,
- kapitału typu *venture* na rozwój działalności.

Inicjatywa JEREMIE, nastawiona na finansowanie inwestycji o zwiększonym ryzyku kredytowania oraz elastycznym podejściu do indywidualnych potrzeb, z roku na rok zyskuje sobie przychylną postawę nowopowstałych przedsiębiorstw (por. wykres 1). Do końca stycznia 2012 roku w ramach tej inicjatywy pośrednicy finansowi udzielili wsparcia 3240 firmom w kwocie około 354 mln zł⁵.

⁴ Produkty finansowe dostępne w ramach inicjatywy JEREMIE, strona internetowa Banku Gospodarstwa Krajowego, www.bgk.com.pl/globalne-produkty-finansowe-dostepne-w-ramach-inicjatywy-jeremie-1, dostęp na 02.04.2012.

⁵ Pozadotacyjne instrumenty finansowe UE w Banku Gospodarstwa Krajowego, Biuletyn Informacyjny Banku Gospodarstwa Krajowego, nr 1/2012, marzec 2012, s. 1.

Wykres 1. Liczba przedsiębiorstw wspartych z inicjatywy JEREMIE

Źródło: Pozadotacyjne instrumenty finansowe UE w Banku Gospodarstwa Krajowego, Biuletyn Informacyjny Banku Gospodarstwa Krajowego, nr 1/2012, marzec 2012, s. 2.

2. Competitiveness and Innovation Framework Programme – CIP

Kolejną możliwością w zakresie pozyskania środków finansowych na prowadzenie działalności gospodarczej jest program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji CIP (*Competitiveness and Innovation Framework Programme*). Jego celem jest promocja konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich. Program ten stworzono przede wszystkim z myślą o małych i średnich przedsiębiorstwach, a jego zadaniem jest wspieranie działalności innowacyjnej poprzez zapewnienie lepszego dostępu do środków finansowych oraz świadczenie usług wsparcia dla biznesu na poziomie regionalnym. Program ma zachęcać do szerszego i efektywniejszego wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz wspomagać rozwój społeczeństwa informacyjnego⁶. W swej istocie CIP przyczynia się do zwiększenia konkurencyjności i innowacyjności

⁶ www.cip.gov.pl, dostęp na 02.04.2012.

we Wspólnocie, do rozwoju społeczeństwa wiedzy oraz zrównoważonego rozwoju, opartego na harmonijnym wzroście gospodarczym⁷. W rzeczywistości, CIP to nic innego jak instrument, który ma na celu ułatwić możliwość finansowania nowych przedsięwzięć oraz sprzyjać rozwojowi już istniejących firm poprzez tworzenie zachęt do inwestowania w innowacyjne pomysły. W bieżącym okresie programowania przewidziano funkcjonowanie trzech programów szczegółowych w ramach CIP, są to⁸:

- Program na Rzecz Przedsiębiorczości i Innowacji (*Entrepreneurship and Innovation Programme – EIP*) obejmujący działania na rzecz przedsiębiorczości, konkurencyjności i innowacyjności MSP;
- Program na Rzecz Wspierania Polityki Dotyczącej Technologii Informacyjnych i Komunikacyjnych (*Information Communication Technologies – Policy Support Programme – ICT-PSP*), mający na celu szybkie wdrożenie technologii informacyjnych i komunikacyjnych, a także pobudzenie innowacji poprzez zwiększenie zakresu stosowanych technologii;
- Inteligentna Energia – Program dla Europy (*Intelligent Energy Europe Programme – IEE*), obejmujący działania, mające na celu poprawę efektywności energetycznej oraz racjonalne wykorzystanie zasobów energetycznych, promowanie odnawialnych źródeł energii oraz wspieranie dywersyfikacji jej źródeł.

Decyzja Komisji Europejskiej w sprawie utworzenia CIP stanowi dobrą okazję dla nowo powstałych przedsiębiorstw w kwestii pozyskania niezbędnego finansowania. Najmniejsze firmy oraz te, które dopiero wchodzą na rynek i zaczynają funkcjonować w nowej rzeczywistości gospodarczej, od początku borykają się z problemem dostępu do finansowania zewnętrznego. Dla banków, takie przedsiębiorstwa są klientami stosunkowo mało wiarygodnymi, a co za tym idzie, niechętnie obsługiwany. Świadczy o tym fakt, że aż połowa negatywnych decyzji kredytowych wydawanych przez banki dotyczy właśnie mikro-firm działających na rynku nie dłużej niż dwa lata. CIP oferuje zatem instrumenty finansowe dla małych

⁷ Decyzja nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007–2013), Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 310/15.

⁸ Informacje ogólne o programie CIP, www.cip.gov.pl/program-cip,m,mg,1.html, dostęp na 02.04.2012.

przedsiębiorstw w celu zwiększenia ich szans przetrwania na konkurencyjnym rynku krajowym i europejskim.

Rysunek 1. Instrumenty finansowe dla MSP w ramach CIP

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Program Ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji CIP 2007–2013 „Instrumenty Finansowe dla MSP”*, Krajowy Punkt Kontaktowy przy Związku Banków Polskich, Warszawa, 12 grudnia 2007 rok, prezentacja: Instrumenty finansowe dla MSP (CIP) z dnia informacyjnego 12.XII.2007 (InstrFinasns_w_CIP_12_12_2007.pdf).

Schemat 1. obrazuje strukturę podmiotową finansowania MSP w ramach CIP. Beneficjentami bezpośrednimi są instytucje finansowe, czyli banki, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, fundusze kapitałowe oraz anioły biznesu. Instrumenty dostępne w tym zakresie mają na celu zachęcić instytucje finansowe do zwiększenia finansowania MSP na różnych etapach ich rozwoju, a są nimi⁹:

- *GIF, czyli instrument na rzecz wysokiego wzrostu i innowacji MSP* – instrument ten ma na celu wspieranie zakładania i finansowania

⁹ *Program Ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji CIP 2007–2013 „Instrumenty Finansowe dla MSP”*, Krajowy Punkt Kontaktowy przy Związku Banków Polskich, Warszawa, 12 grudnia 2007 rok, prezentacja: Instrumenty finansowe dla MSP (CIP) z dnia informacyjnego 12.XII.2007 (InstrFinasns_w_CIP_12_12_2007.pdf), s. 6–14.

małych i średnich firm. Składa się z dwóch elementów: GIF1 i GIF2, gdzie odpowiednio GIF1 dotyczy inwestycji realizowanych we wczesnej fazie rozwoju przedsiębiorstwa (*seed capital*¹⁰), natomiast GIF2 dotyczy inwestycji na etapie ekspansji poprzez inwestowanie w wyspecjalizowane fundusze podwyższonego ryzyka.

- *SMEG, czyli system poręczeń dla MSP* – instrumentami są tu poręczenia oraz różnego rodzaju gwarancje dla pożyczek, kredytów, mikrokredytów, leasingu, inwestycji kapitałowych i transakcji sekurytyzacyjnych.
- *CBS, czyli system rozwijania zdolności instytucji pośrednictwa finansowego* – funkcjonuje za pomocą dwóch poddziałań i udziela wsparcia instytucjom finansowym inwestującym w innowacyjne MSP o znacznym potencjale wzrostu. Działania CBS dotyczą też poprawy procedur oceny wiarygodności finansowej przy kredytowaniu MSP, rozumianej jako podniesienie zdolności oszacowania ekonomicznej żywotności projektów.

Za sprawą CIP (według danych Komisji Europejskiej) do końca 2010 r. z instrumentów poręczeniowych skorzystało prawie 110 tys. małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) zatrudniających 415 tys. osób. Dodatkowo udzielono kredytów i pożyczek na łączną kwotę ponad 6,9 mld EUR. Średnia kwota kredytu, jakiego udzielano przedsiębiorcom, wyniosła 57 tys. EUR (w przypadku mikro- 11 tys.). Ułatwienia, jakie otrzymują przedsiębiorcy polegają, m.in. na udostępnieniu finansowania, w tym nowopowstającym podmiotom, braku opłat za poręczenie, wydłużaniu terminów finansowania, obniżaniu wymogów w zakresie zabezpieczeń, wkładu własnego, wymaganej dokumentacji¹¹.

3. Inne instrumenty wsparcia dla nowopowstających przedsiębiorstw

Oprócz wcześniej omówionych inicjatyw JEREMIE oraz CIP działających na rzecz przedsiębiorców rozpoczynających działalność, Unia Europejska posiada w swojej ofercie także inne instrumenty

¹⁰ Stosowana w języku angielskim nazwa kapitału przeznaczanego na finansowanie inwestycji w najwcześniejszej fazie działania przedsiębiorstw, w tzw. fazie załóżkowej.

¹¹ www.cip.gov.pl/index.php?p=new_p&idg=mg,1&id=692&action=show, dostęp na 26.10.2012.

wspierające firmy na etapie *seed* i *start-up*¹². Źródłem finansowania nowych przedsiębiorstw mogą być środki z Europejskiego Funduszu Strukturalnego oraz Funduszu Pracy¹³. Podmioty zainteresowane uzyskaniem dotacji na założenie firmy z Funduszy Europejskich w ramach Narodowej Strategii Spójności będą mogły ubiegać się o dofinansowanie z przygotowanych przez Unię programów operacyjnych, jak np.¹⁴:

- PO Kapitał Ludzki,
- PO Innowacyjna Gospodarka,
- Regionalne Programy Operacyjne.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) ma za zadanie przeciwdziałać bezrobociu, promując wzrost poziomu samozatrudnienia. W obecnym okresie programowania 2007–2013 środki z EFS przyznawane są w naszym kraju w ramach Programu operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). Z punktu widzenia *seed'ów* istotne jest działanie 6.2 „Wspieranie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” dotyczące osób fizycznych zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, które do tej pory jej nie prowadziły. W ramach tego działania mogą liczyć na¹⁵:

- jednorazowe wsparcie finansowe w wysokości do 40 tys. zł (od 2011 roku do wysokości 20 tys. zł),
- podstawowe wsparcie pomostowe w wysokości 1100 zł/mies. przez okres pierwszych 6. miesięcy działalności (od 2011 roku – 600 zł/mies.),
- przedłużone wsparcie pomostowe w wysokości 1100 zł/mies. przez okres od 7. do 12. miesiąca działalności (od 2011 roku – 600 zł/mies.),
- usługi doradcze i szkoleniowe.

Wartość wsparcia dla firm rozpoczynających funkcjonowanie na rynku jest tu stosunkowo niewielka, niewątpliwie jednak istotną zaletą tego rodzaju finansowania jest jej bezzwrotny charakter.

¹² J. Fila, Mikrofinanse jako czynnik powstawania mikroprzedsiębiorstw w regionie łódzkim, „Studia Ekonomiczne Regionu Łódzkiego” nr 5, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oddział w Łodzi, Łódź 2011, s. 184.

¹³ *Dotacje na założenie i rozwój firmy z funduszy unijnych – wprowadzenie*, www.firma-biznes.pl, dostęp na 18.04.2012.

¹⁴ *Projekty ogólnokrajowych Programów Operacyjnych w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007–2013*, www.fundusze-strukturalne.gov.pl, publikacja z dnia 05.05.2006, dostęp na 18.04.2012.

¹⁵ J. Fila, Mikrofinanse jako czynnik powstawania mikroprzedsiębiorstw w regionie łódzkim, op.cit, s. 185–190.

Innym instrumentem finansowania *start-upów* może być dofinansowanie w ramach działania 8.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka „Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej”. Beneficjentami są tu mikro i małe przedsiębiorstwa działające nie dłużej niż 1 rok i oferujące różnego rodzaju e-usługi, np. projektowanie wystroju wnętrz, czy rezerwacja usług turystycznych przez system internetowy. Maksymalny udział UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu to 70% lub też 80% dla osób fizycznych poniżej 27 roku życia. Kwota wsparcia, jaką można uzyskać w ramach tego bezzwrotnego dofinansowania to od 20 tys. zł do 700 tys. zł¹⁶.

W ramach PO Innowacyjna Gospodarka występuje również działanie 3.1. „Inicjowanie działalności innowacyjnej”, którego zadaniem jest wsparcie nowopowstałych przedsiębiorstw, które wprowadzają innowacyjne technologie i rozwiązania¹⁷. Dofinansowanie dotyczy tu również instytucji wspierających powstawanie nowych firm innowacyjnych, takich jak inkubatory przedsiębiorczości akademickiej, centra transferu technologii i innowacji, akceleratory technologii, czy też parki naukowo-technologiczne. Dofinansowanie w ramach tego działania składa się z dwóch komponentów:

- dotacji na inkubację,
- dotacji na inwestycję w nowo utworzoną firmę (w formie objęcia udziałów).

Wejście kapitałowe następuje w sytuacji, gdy po okresie inkubacji zidentyfikowane zostaną znaczące szanse na komercyjny sukces powstającego przedsiębiorstwa, którego działalność jest oparta na innowacyjnym pomysłe¹⁸.

Dofinansowania można szukać również w 16. Regionalnych Programach Operacyjnych działających na terenie każdego województwa. Województwo Łódzkie przedsiębiorstwom na etapie załączkowym oferuje wsparcie w postaci działania 3.3 „Rozwój B+R w przedsiębiorstwach”. Dofinansowanie przeznaczone jest tu na zakup specjalistycznej aparatury, prowadzenie badań oraz wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych. W innych województwach, takich jak Województwo Dolnośląskie (RPO WD 1.1), Warmińsko-

¹⁶ PO IG 8.1, Strona internetowa Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, www.parp.gov.pl, dostęp na 18.04.2012.

¹⁷ PO IG 3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej, Portal Innowacji – Finansowanie innowacji, www.pi.gov.pl, dostęp na 17.04.2012.

¹⁸ Ibidem.

Mazurskie (RPO WiM 1.1.8), Lubuskie (RPO WL 1.2, 1.3) Podlaskie (RPO WP 1.4), etc., również istnieją programy wspierające nowopowstające firmy¹⁹.

Sposób uzyskania dotacji w każdym ze wspomnianych działań jest zbliżony. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku aplikacyjnego beneficjent może zarejestrować działalność gospodarczą, a następnie uzyskać dotację, którą może przeznaczyć na wydatki związane z otwarciem firmy (zgodnie z regulaminem). Kapitałobiorca będzie musiał się rozliczyć z otrzymanych pieniędzy, udowadniając, że spożytkował je zgodnie z założeniami. Prowadząc działalność przez okres minimum 12. miesięcy, spełni wymogi bezzwrotności dotacji²⁰.

Poza tym, że opisywane środki z Unii stanowią dodatkowe źródło finansowania dla przedsiębiorstw, mają bardzo pozytywny wpływ na rozwój przedsiębiorstwa oraz na poprawienie jego konkurencyjności na rynku. Co więcej, niezwykle pozytywnym aspektem jest tu również promocja dotowanej jednostki. Każdy zrealizowany projekt musi bowiem zostać w jakiś sposób wypromowany²¹. Zazwyczaj przybiera to formę informacji w prasie albo na stronie internetowej lub też korzysta się z naklejek informacyjnych na produktach zakupionych za unijne pieniądze. Firma, informując społeczeństwo o realizacji projektu przy wykorzystaniu środków z Unii, jednocześnie reklamuje również swoją siebie.

4. Perspektywa finansowania na okres 2014–2020

Przedsiębiorcy mają coraz bardziej utrudniony dostęp do unijnych dotacji. Kończący się okres programowania na lata 2007–2013 przyniósł szereg wątpliwości w zakresie efektywności wykorzystywanych do tej pory form wsparcia przedsiębiorców, takich jak dotacje, pożyczki, czy poręczenia, co ma odzwierciedlenie w zmianach kształtu polityki spójności UE na kolejne lata. Komisja Europejska tworzy mechanizmy podziału ryzyka pomiędzy przedsiębiorcą a Komisją Europejską oraz Europejskim Funduszem Inwestycyjnym. W Polsce funkcjonuje dwuwariantowy model współpracy EFI z bankami. W pierwszym z nich występuje zasada, że

¹⁹ *Regionalne Programy Operacyjne*, Portal Innowacji, www.pi.gov.pl/Finanse, dostęp na 19.04.2012.

²⁰ *Dotacje na założenie i rozwój firmy z funduszy unijnych...*, op. cit.

²¹ *Korzyści z wykorzystania dotacji unijnych*, Portal finansowy IPO www.ipo.pl, dostęp na 1.11.2012.

bank występuje jako podmiot odpowiedzialny za udzielanie kredytów bezpośrednio przedsiębiorcom. Drugi wariant dotyczy instytucji współpracującej z EFI, która udziela gwarancji kredytowych we współpracy z inną instytucją finansową, zajmującą się kredytowaniem firm z sektora MSP. Taki mechanizm udzielania gwarancji kredytowych wpływa na podział ryzyka kredytowania mikro, małych i średnich przedsiębiorstw przez bank, dzięki czemu jest on bardziej skłonny do udzielania kredytów firmom z tego sektora²².

Obecnie z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym współpracuje w Polsce 6 instytucji finansowych, którymi są Bank BPH, Bank Pekao SA, Europejski Fundusz Leasingowy, Fundusz Poręczeń Kredytowych Polfund, Bank BNP Paribas oraz Polski Fundusz Gwarancyjny. Ciekawe rozwiązanie w zakresie finansowania działalności *seed'ów* i *start-upów* oferuje Fundusz Poręczeń Kredytowych Polfund, który uruchomił program „Poręczenie na start”, stanowiący poręczenie dla firm, które dopiero rozpoczynają działalność lub znajdują się na wczesnym etapie rozwoju.

Od roku 2014 można spodziewać się nowych programów unijnych promujących przedsiębiorczość, innowacyjność i konkurencyjność. Wiadomo już, że kontynuacji będzie podlegał program CIP. Komisja Europejska zaproponowała, w zakresie programu CIP, nowe narzędzie, którego celem będzie podnoszenie konkurencyjności MSP. COSME (Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw) będzie koncentrował się w szczególności na²³:

- ułatwieniu dostępu do finansowania dla MSP,
- kreowaniu środowiska sprzyjającego tworzeniu i rozwojowi biznesu,
- zwiększeniu zrównoważonej konkurencyjności przedsiębiorstw w UE,
- pomocy małym firmom w podejmowaniu działań poza ich krajem ojczystym oraz poprawie ich dostępu do rynków.

Program dla konkurencyjności przedsiębiorstw i MSP (COSME) w latach 2014–2020 będzie dysponował środkami w kwocie 2,5 mld

²² K. Garski, *Kredyty i poręczenia z EFI*, Portal Innowacji http://pi.gov.pl/Finanse/chapter_95703.asp, dostęp na dzień 02.04.2012 r.

²³ *Programme for the Competitiveness of enterprises and SMEs (COSME) 2014–2020*, http://ec.europa.eu/cip/cosme/index_en.htm, dostęp na 03.04.2012.

euro²⁴. W dużej mierze będzie on kontynuował działania podjęte przez *Entrepreneurship and Innovation Programme – EIP*, a jego priorytety będą skupiały się na ułatwieniu dostępu do alternatywnych źródeł kapitału małym i średnim przedsiębiorcom, kładąc jednocześnie duży nacisk na firmy *seed* i *start-up*.

Kolejnym instrumentem finansowym przygotowanym do uruchomienia od 2014 roku jest HORYZONT 2020. W ramach tego programu aż 3,5 miliarda euro zostanie przeznaczona na upowszechnienie instrumentów finansowych, pozwalających uzyskać pożyczki od instytucji finansowych sektora prywatnego. Takie rozwiązania są skuteczne, jeśli chodzi o przyciąganie prywatnych inwestycji w innowacje, co bezpośrednio przekłada się na wzrost nowych miejsc pracy. Za sprawą programu HORYZONT 2020 MSP będą mogły skorzystać z finansowania w wysokości około 8,6 mld euro, jako że mają one decydujące znaczenie dla innowacji²⁵.

Perspektywa nowego okresu programowania 2014–2020 przyniesie zatem szereg nowych rozwiązań w zakresie finansowania działalności przedsiębiorstw w fazie *seed* i *start-up*. Komisja Europejska za główny cel stawia sobie bowiem stworzenie takich instrumentów, dzięki którym dostęp do kapitału oraz rynków, a także wszelkie działania w zakresie przedsiębiorczości, staną się łatwiejsze dla nowopowstających firm.

Podsumowanie

Faza rozwoju przedsiębiorstwa ma istotny wpływ na dostępność oraz efektywność kapitału. Firmy w fazie załazkowej lub startu znajdują się na najtrudniejszym etapie wzrostu, ze względu na trudności w pozyskiwaniu kapitału, szczególnie w postaci kredytu lub pożyczki. Przedsiębiorca jest zatem zmuszony do poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania swojej działalności. Stosunkowo popularne środki z Unii Europejskiej w cyklu finansowania 2007–2013, jako źródło bezzwrotne, stanowią bardzo korzystny rodzaj

²⁴ Research, Innovation and Competitiveness Package, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL, establishing a Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises (2014–2020), European Commission, Brussels 2011, s. 2.

²⁵ *Przyszłość funduszy unijnych 2014–2020*, www.eurostudio-silesia.pl/aktualnosci/40-dotacje/96-przyszlo-funduszy-unijnych-2014-2020.html, dostęp na 03.04.2012.

finansowania, zwłaszcza dla przedsiębiorstw dopiero rozpoczynających swoją działalność.

Możliwość korzystania ze środków UE jest dla przedsiębiorców ogromną szansą i daje im perspektywy dotyczące rozwoju i poprawy ich konkurencyjności na rynku. Doskonałe szanse na uzyskanie pomocy w zakresie rozwoju nowego przedsięwzięcia stwarzają programy ramowe Unii Europejskiej, jak JEREMIE, czy CIP. Pierwsze miesiące działalności firmy są szczególnie trudne z uwagi na ograniczone możliwości pozyskania finansowego wsparcia. Otrzymanie kredytu bankowego nie jest możliwe ze względu na brak zabezpieczeń oraz historii kredytowej. JEREMIE stwarza szansę dla przedsiębiorstw, które borykają się z problemami finansowania działalności, głównie za sprawą udzielanych pożyczek i poręczeń. Szacuje się, że każde 100 mln euro przeznaczone na działania realizowane w ramach inicjatywy JEREMI przyniesie zwiększenie dostępnego dla sektora MSP kapitału, wahające się od 200 mln do nawet 1 mld euro. *Competitiveness and Innovation Framework Programme* (CIP) jest *stricte* nastawiony na finansowanie projektów innowacyjnych, wdrażanie których jest niezwykle trudne w trakcie rozruchu nowego przedsiębiorstwa.

Oprócz wymienionych programów funkcjonują także konkretne działania w ramach Programów Operacyjnych finansowanych z EFS lub Urzędu Pracy, których celem jest wsparcie firm w początkowych fazach rozwoju. Mowa jest tu szczególnie o programach: PO Kapitał Ludzki (działanie 6.2.), PO Innowacyjna Gospodarka (działanie 8.1.) oraz o Regionalnych Programach Operacyjnych. W omawianych działaniach i inicjatywach oferowane są różne formy finansowania, jak np. kredyty na preferencyjnych warunkach, jednorazowe wsparcie finansowe, czy też wsparcie pomostowe. Pojawia się tu również możliwość korzystania z kredytu obrotowego, który nadal stanowi *novum* w kwestii finansowania działalności młodych przedsiębiorstw.

Wsparcie z Unii Europejskiej, niezależnie od formy, może przynosić przedsiębiorcom wiele korzyści. Stanowi bowiem istotne źródło finansowania dla przedsiębiorstw, wpływa na rozwój i poprawę ich konkurencyjności i niejednokrotnie stanowi bazę do pozyskania środków z innych źródeł. Pomoc ze strony funduszy unijnych dotyczy jednak nie tylko sfery finansowej. Niezwykle istotne dla młodych przedsiębiorstw jest również doradztwo oraz promocja firmy na rynku.

Jako że okres finansowania 2007–2013 się kończy, możliwości pozyskania finansowania stają się coraz mniejsze, z powodu wykorzystania znacznej części środków przeznaczonych na ten okres.

Można się spodziewać, że nowy cykl finansowania 2014–2020 będzie kontynuował promocję przedsiębiorczości, innowacyjności i konkurencyjności, poprzez nowe programy i inicjatywy, jak np. COSME, czy HORYZONT 2020. COSME (*Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs*) stanowił będzie kontynuację Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP). Założeniem programu jest poprawa dostępu do finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), która ma zostać osiągnięta za pośrednictwem instrumentów kapitałowych i dłużnych. Pierwsze z nich, przeznaczone na inwestycje znajdujące się na etapie wzrostu, zapewnią MŚP zwrotne finansowanie kapitału na warunkach komercyjnych, natomiast instrumenty dłużne zapewnią małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) bezpośrednie lub inne rozwiązania w kwestii podziału ryzyka, które uzgadniane będą z pośrednikami finansowymi w celu pokrycia kredytów. Perspektywa finansowa 2014–2020, oprócz kontynuowanego Programu Ramowego CIP, będzie wspierała proces rozruchu nowych przedsiębiorstw za sprawą programu HORYZONT 2020. Należy on do głównych filarów „Unii Innowacji”, której celem jest zwiększenie konkurencyjności Europy na świecie. Zarezerwowana kwota 3,5 mld euro zostanie przeznaczona na powszechniejsze stosowanie instrumentów finansowych, które pozwalają MŚP uzyskać pożyczki od instytucji finansowych z sektora prywatnego.

Bibliografia

1. *Decyzja nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. ustanawiająca Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007–2013)*, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 310/15.
2. *Dotacje na założenie i rozwój firmy z funduszy unijnych – wprowadzenie*, www.firma-biznes.pl.
3. Fila J., Mikrofinanse jako czynnik powstawania mikroprzedsiębiorstw w regionie łódzkim, [w:] „Studia Ekonomiczne Regionu Łódzkiego” nr 5, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oddział w Łodzi, Łódź 2011.
4. Garski K., *Kredyty i poręczenia z EFI*, Portal Innowacji http://pi.gov.pl/Finanse/chapter_95703.asp.
5. *Informacje ogólne o programie CIP*, www.cip.gov.pl/program-cip,m,mg,1.html.
6. *Korzyści z wykorzystania dotacji unijnych*, Portal finansowy IPO www.ipo.pl.

7. Kurowska M., Innowacyjny program finansowania MMSP-JEREMIE, [w:] Mikołajczyk B. (red.), *Dostępność kapitałów w warunkach globalizacji gospodarki*, „Acta Universitatis Lodzensis, Folia Oeconomica” 260, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011.
8. Kwiecińska A., *Venture capital*, Deal, nr 1 (9), marzec 2010.
9. *Pozadotacyjne instrumenty finansowe UE w Banku Gospodarstwa Krajowego*, Biuletyn Informacyjny Banku Gospodarstwa Krajowego, nr 1/2012, marzec 2012.
10. *PO IG 8.1*, strona internetowa Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, www.parp.gov.pl.
11. *PO IG 3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej*, Portal Innowacji – Finansowanie innowacji, www.pi.gov.pl.
12. *Produkty finansowe dostępne w ramach inicjatywy JEREMIE*, strona internetowa Banku Gospodarstwa Krajowego, www.bgk.com.pl/globalne-produkty-finansowe-dostepne-w-ramach-inicjatywy-jeremie-1.
13. Program Ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji CIP 2007–2013 „Instrumenty Finansowe dla MSP”, Krajowy Punkt Kontaktowy przy Związku Banków Polskich, Warszawa 12 grudnia 2007 rok, prezentacja: Instrumenty finansowe dla MSP (CIP) z dnia informacyjnego 12.XII.2007 (InstrFinasns_w_CIP_12_12_2007.pdf)
14. *Programme for the Competitiveness of enterprises and SMEs (COSME) 2014–2020*, Strona internetowa Komisji Europejskiej http://ec.europa.eu/cip/cosme/index_en.htm.
15. *Projekty ogólnokrajowych Programów Operacyjnych w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007–2013*, www.funduszeuropejskie.gov.pl.
16. *Przyszłość funduszy unijnych 2014–2020*, www.Eurostudio-silesia.pl/aktualnosci/40-dotacje/96-przyszosc-funduszy-unijnych-2014-2020.html.
17. *Regionalne Programy Operacyjne*, Portal Innowacji – Finansowanie innowacji, www.pi.gov.pl.
18. *Research, Innovation and Competitiveness Package, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL, establishing a Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises (2014–2020)*, European Commission, Brussels 2011.
19. www.cip.gov.pl.
20. www.funduszeuropejskie.gov.pl/RPO/Aktualnosci/Strony/Jeremie_e_240310.aspx.

Streszczenie

Polscy przedsiębiorcy mogą aplikować o fundusze z Unii Europejskiej. Pomimo, że taka forma finansowania jest dość złożona i wysoce sformalizowana, stanowi ona ważne źródło pozyskania kapitału dla przedsiębiorstw, szczególnie w ich początkowej fazie rozwoju (seed i start-up). Celem artykułu jest zatem identyfikacja możliwości finansowych oferowanych polskim przedsiębiorstwom na etapie seed i start-up przez Unię Europejską. Autorki dokonują identyfikacji narzędzi finansowych dla przedsiębiorstw seed i start-up, dostępnych w obecnym okresie programowania, z nawiązaniem do kolejnego 2014–2020.

Summary

EUROPEAN UNION PROGRAMMES OVER THE PERIOD OF 2007–2013 AS A SOURCE OF FINANCING FOR SEED AND START-UP ENTERPRISES AND THE FINANCIAL PERSPECTIVES FOR 2014 – 2020

Polish entrepreneurs can apply for funds from the European Union. Although the procedure for granting is relatively complex and highly formalized, it is an important source of financing, especially for SME's in early stages of their development (seed and start-up). Therefore, the purpose of this study is to identify the financial opportunities that the European Union offers to the Polish seed and start-up companies. The authors identify financing tools for seed and start-up enterprises available in the current programming period, while referring to the next financing period 2014–2020.

The article contains different forms of support from European Union, such as JEREMIE (*Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises*) or CIP (*Competitiveness and Innovation Framework Programme*) initiatives, as well as Operational Programmes and Regional Operational Programmes. In addition, the article describes the initiatives that are prepared for the new programming period 2014–2020, such as the COSME (*Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs*) and the HORIZON 2020, which aim to bring new and more effective solutions in subsidizing the entrepreneurial activities.